

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
BERTA CASTELLET, directora de màrqueting i subscripcions
IVAN GRAU, director financer
ORIOL GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**INALTERABILITAT I CANVI EN EL
TERRENY DEL CÀNON LITERARI**

D. Sam Abrams

Poeta, assagista i traductor

EN SÍNTESI

Opa i barroeria

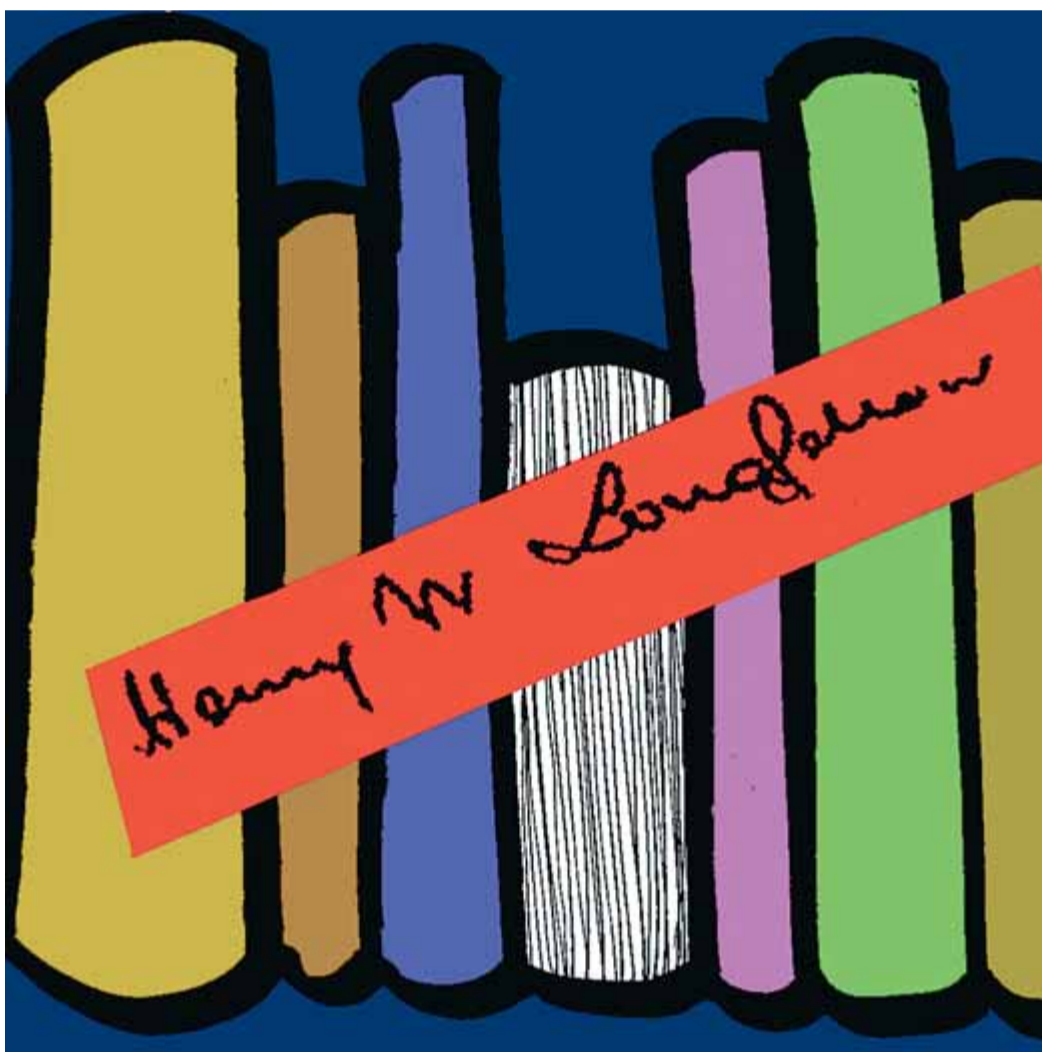
El cànon i Longfellow

De tard en tard, d'una manera pràcticament cíclica, es produeixen discussions més aviat agres a l'entorn del tema del cànon literari. Gairebé sempre el debat s'acaba polaritzant en dos camps oposats. Els uns afirmen amb contundència que el cànon literari és una autèntica estafa perquè en el fons no és altra cosa que mesures manipulatives o represives, fetes amb més o menys gràcia. I els altres criden des del camp contrari que el cànon és una eina útil que ens ajuda a ordenar el camp de la cultura literària. La veritat és que em fa l'efecte que els dos bàndols, des de les seves postures irreconciliables, no s'adonen que el cànon literari no és tan aleatori com prediquen els uns ni tan inamovible com voldrien els altres. Diria que el cànon literari funciona clarament a dos temps. En un primer temps tenim els autors permanents i, en un segon temps, trobem els autors que aspiren a la perpetuïtat. És a dir, en la primera categoria hi hauria Goethe o Montaigne, mentre en la segona ensopegaríem amb Czeslaw Milosz o Susan Sontag.

ELS AUTORS DE LA PRIMERA CATEGORIA, els autors intocables, descansen al cim del Parnàs i contemplen com les lleixes de les biblioteques es van carregant de monografies sobre la seva obra. I mentre tant es produeix un frenètic flux continuat entre una categoria i l'altra gràcies als altres autors, autors falsament canonitzats que cauen de les llistes o autors proposats que no susciten la unanimitat necessària. En aquest sentit, qui se'n recorda avui del poeta Paul Johann Ludwig von Heyse, guanyador del premi Nobel l'any 1910, o qui no ha vist la campanya brutal que s'ha muntat des de terra, aire i mar per defenestrar T. S. Eliot aquests darrers anys?

ARA BÉ, UN DELS EXEMPLES MÉS DEVASTADORS del joc entre inalterabilitat i canvi en el terreny del cànon literari és el cas del prolífic autor Henry Wadsworth Longfellow (Portland, Maine 1807-Boston, Massachusetts 1886). Juntament amb Washington Irving, James Fenimore Cooper o Walt Whitman, Longfellow encarnava un fenomen força estès a la literatura nord-americana del segle XIX: l'autor que posava la seva obra al servei de la creació d'una literatura autènticament nacional dels Estats Units. El país nouat s'havia independitzat d'Europa políticament, econòmicament i socialment a finals del segle XVIII, però encara calia assolir la independència cultural.

LONGFELLOW ES VA AUTOATRIBUIR UNA MISSIÓ cultural ingent, amb tres àmbits concrets d'actuació: crear una literatura nacional de gran atracció popular i de gran sofisticació artística i intel·lectual a través de la pròpia obra; protegir el país del perill d'una progressiva provincianització a partir del seu allunyament dels models europeus; i divulgar aquesta nova cultura i guanyar la seva plena acceptació en els cercles culturals d'Europa. I aquesta missió cultural autoimposada es va traduir en una infinitat d'accions. Una dilatada obra original de signe fundacional que manifesta totes les possibilitats de la poesia en l'àmbit de gèneres i subgèneres (èpica, lírica i dramàtica), en l'àmbit temàtic (amor, política, pensament, història, natura, etc.) i en l'àmbit formal (era el

CARME PERIS

“Longfellow va ser, indiscutiblement, el poeta nord-americà més venerat i més llegit a les dues bandes de l'Atlàntic. Era tota una institució. Esgotava edicions de tiratges llarguíssims en qüestió de dies”

més gran metrista del seu segle). Una extensa obra de traducció poètica de l'italià, del castellà, de l'alemany, del francès, del portuguès, del suec, del danès i del llatí, que inclou *La Divina Comèdia* i les *Coplas* de Jorge Manrique. Una llarga carrera docent de professor de llengües europees modernes a Harvard durant la qual va escriure els primers sis manuals de llengües estrangeres del país.

DURANT LA SEVA ÈPOCA LONGFELLOW VA SER, indiscutiblement, el poeta nord-americà més venerat i més llegit a les dues bandes de l'Atlàntic. Era tota una institució. Esgotava edicions de tiratges llarguíssims en qüestió de dies. En definitiva, al segle

XIX ningú s'hauria atrevit a pensar que el seu lloc al cànon no estava totalment garantit. Gran error! Amb l'arribada de la modernitat Longfellow va caure del seu pedestal i es va convertir en el poeta més negligit, més escarnit, més parodiad i més vituperat de la seva literatura. A Ezra Pound, per exemple, li feia vergonya confessar públicament que era parent llunyà de Longfellow. Robert Frost duia bastant en secret el fet que Longfellow era una influència viva en la seva obra poètica. Curt i ras: va caure tan avall com havia pujat amunt.

ARA HA ARRIBAT EL SEU BICENTENARI, que se celebra arreu dels Estats Units amb segell commemoratiu i tot. S'han organitzat tota mena d'activitats per a tots els públics de costa a costa del país. I queda molt clar que les celebracions tenen un declarat aire de desgreuge i de reparació de les salvatjades comeses al llarg del segle XX.

EL CÀNON ÉS UN INSTRUMENT DE PROFIT que serveix per ordenar i jerarquitzar les produccions literàries passades i actuals, per canalitzar correctament les aspiracions literàries dels autors del moment i per guiar totes les franges del públic lector. El cànon literari és un instrument completament viu, per tant sensible i fal·lible, que detecta i destaca les pedres precioses més valuoses i resistents. I, el més important de tot, si falla sempre acaba rectificat amb el temps. Visca Longfellow!

Marçal Sintès

Sembla que, amb la renúncia pactada d'E.ON a la seva opa sobre Endesa, la troca s'ha començat a desembolicar.

Transcorreguts dinou mesos, podem començar a treure'n algunes lliçons, d'aquesta història. En primer lloc, que quan una empresa catalana intenta comprar-ne una d'espanyola se susciten més resistències i animadversió que quan ho pretén una d'alemanya o italiana. Això no treu que l'opa de Gas Natural no fos filla, com ha quedat prou demostrat, d'un error de càlcul atribuïble a la mateixa gasista, però també al govern Zapatero, que va impulsar i apadrinar l'operació fracassada. En segon lloc, ha quedat clar que el govern i l'oposició no tenen cap inconvenient a traslladar la seva batalla ferotge on sigui, des de la justícia i la premsa fins al món econòmic. Així, mentre el PP es posava del costat d'E.ON, els socialistes donaven suport primer a Gas Natural i després a Enel i Acciona. Aquest clima irrespirable ha tingut com a conseqüència la dimissió del president de la Comissió Nacional del Mercat de Valors. En tercer i últim lloc, la sensació –estesa fronteres enllà– que a l'Estat espanyol les coses es fan amb barroeria i una total manca de seriositat. El mateix desenllaç del vodevil n'és una prova incontrovertible: un 25 per cent dels actius d'Endesa se'l quedarà l'alemanya E.ON, mentre que la resta caurà en mans d'Enel –sota control del l'Estat italià– i la família Entrecanales –la constructora Acciona–, avui conxorxats però que demà podrien repartir-se una empresa que era, però havia de ser més encara, un exponent del poder econòmic espanyol, el que s'anomena un *campió nacional*.
m.sintes@hotmail.com